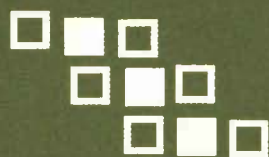

archeologisch onderzoeks- en adviesbureau

de steekproef

Roden, Kanaalstraat

Een Inventariserend Archeologisch
Veldonderzoek

2004-6/5

*Roden, Kanaalstraat:
Een Inventariserend Archeologisch
Veldonderzoek*

Een onderzoek in opdracht van
BügelHajema Adviseurs

juni 2004
rapportnummer 2004-6/5
tekst door
drs. Natasja Groen-Lubbers
en dr. Johan Jelsma

De Steekproef, Archeologisch
Onderzoeks- en Adviesbureau
Hogeweg 3
9801 TG Zuidhorn
telefoon 050 - 5779784
fax 050 - 5779786
internet www.desteckproef.nl
e-mail info@desteckproef.nl

Inleiding

Locatie

In het centrum van Roden, gemeente Noordenveld, is een inventariserend archeologisch veldonderzoek uitgevoerd. Het plangebied bevindt zich in het centrum van het dorp, ten westen van de Kanaalstraat en ten noorden van de Wilhelminastraat, aan weerszijden van de Trambaan, die het terrein doorsnijdt (zie Figuren 1 en 2). Vrijwel het hele gebied is reeds bebouwd. Het onderzoeksterrein heeft een omvang van ongeveer 1,3 hectare. De RD-centrumcoördinaten zijn 224,900/573,050.

Bureauonderzoek

Omdat het te onderzoeken terrein in de bebouwde kom ligt, heeft de Stichting voor de Bodemkartering (STIBOKA) het plangebied zelf niet gekarteerd voor de Bodemkaart van Nederland. De bodem direct ten oosten van het terrein bestaat uit een beekerdgrond met lemig fijn zand. Door het gebied loopt een zone van oude kleigrond met zeer ondiepe keileem of potklei (classificatie bodemkaart respectievelijk pZg23x en KX met grondwatertrap V: gemiddelde hoogste grondwaterstand minder dan 40 cm en gemiddelde laagste grondwaterstand meer dan 120 cm beneden het maaiveld).

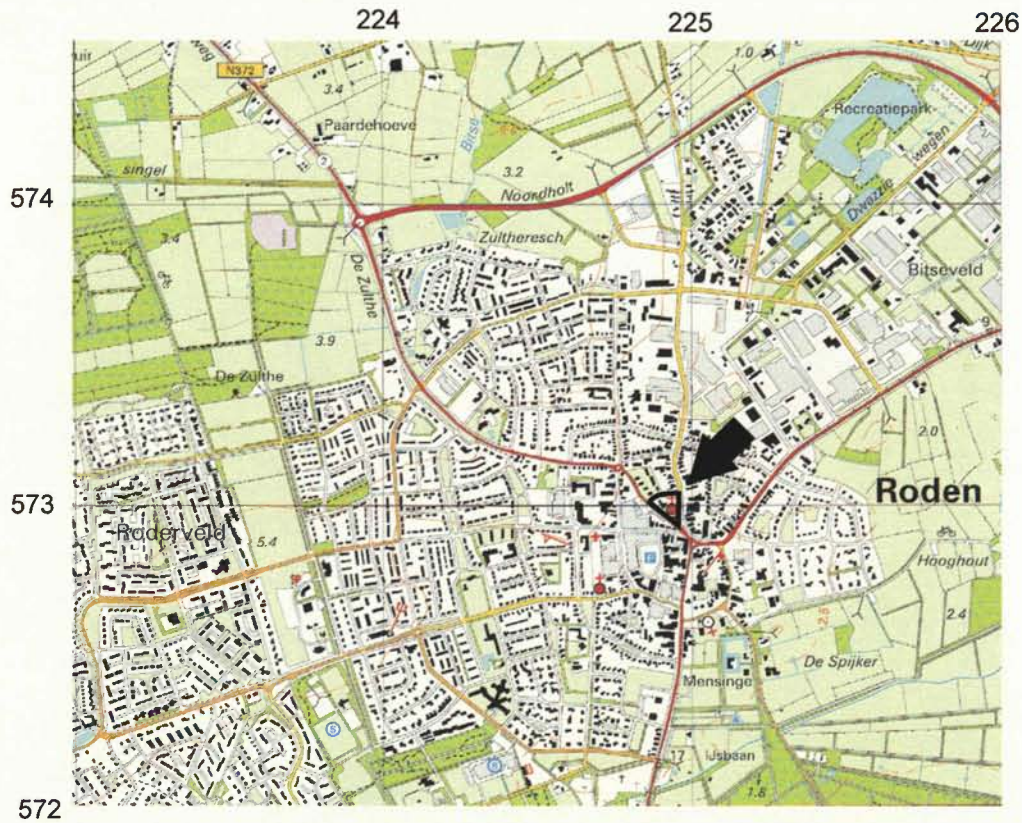
Uit de Grote Historische Atlas van Nederland 1: 50000, 2 Noord-Nederland 1851-1855 blijkt dat het terrein in de 19e eeuw ook al deel uitmaakte van het dorp Roden. Het plangebied zelf heeft vanwege de ligging in de bebouwde kom geen waardering op de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW), maar ligt in een zone die een middelhoge trefkans heeft op archeologische sporen. Het plangebied ligt in de dorpskern, dat in het Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) vermeld staat als een terrein van hoge archeologische waarde. Roden is een oud esdorp, waarin zich onder de kern mogelijk sporen bevinden van vroegere bewoning (monumentnummer 14414, CMA-nr. 12A-040)

Uit het plangebied zelf zijn geen meldingen in het Centraal Archeologisch Archief (CAA) van de ROB aanwezig. Uit de directe omgeving van het plangebied is een drietal meldingen bekend. Het betreft een kruik van steengoed uit de Late Middeleeuwen, 1250 tot 1500 n. Chr., gevonden op 500 m ten zuidoosten van het plangebied (CAA-nr. 214058, objectcode 12AN-42). Ongeveer 125 m ten noorden van het terrein is in 1958 bij de zuivelfabriek een vondst gedaan van een Merovingisch aardewerken potje (datering 525 tot 900 nC), dat samen met een verbrand botfragment in een steenpakking zou hebben gelegen (CAA-nr. 238560, objectcode 12AN-32). Tenslotte werd op zo'n 350 m ten oosten van het

plangebied bij de aanleg van een riool in 1963 een kuil aangetroffen waarin aardewerkscherven werden gevonden. De scherven dateren uit de Romeinse tijd (12 vC tot 450 nC) en de Vroege Middeleeuwen (450 tot 1050 nC). Onderin de kuil bevonden zich resten van een waterput of waterreservoir. De datering hiervan is onbekend (CAA-nr. 238561, objectcode 12AN-4).

Aanleiding en doel

Dit onderzoek werd uitgevoerd in opdracht van BügelHajema Adviseurs, vertegenwoordigd door mw. H. Kerperien. De aanleiding voor het onderzoek is de geplande herinrichting van het gebied. Het doel van het onderzoek is het in kaart brengen en het bepalen van de kwaliteit van eventuele archeologische sporen in dit gebied.

Figuur 1. Roden, Kanaalstraat. Overzichtskaart 1 : 25000. De onderzoekslocatie is zwart omlijnd. [Naar: Topografische Dienst. 1992. *Grote provincie Atlas 1:25000. Drenthe*. Tweede editie. Wolters-Noordhoff Atlasproducties Groningen]

Methoden en technieken

Het meetsysteem

Omdat het merendeel van het gebied reeds bebouwd is kon er niet vlakdekkend in een verspringend driehoeksgrid worden geboord. De boorlocaties zijn ingemeten ten opzichte van bestaande woningen, bedrijven, wegen en sloten. Er zijn 15 boringen uitgevoerd. Dit komt neer op een dichtheid van ongeveer twaalf boringen per hectare. Hoewel een verkennend onderzoek een dichtheid heeft van zes boringen per hectare, is er gekozen voor een hogere boordichtheid omdat het plangebied deel uit maakt van de dorpskern van Roden en als een terrein van hoge archeologische waarde kan worden beschouwd. Voor de precieze locaties van de boringen wordt verwezen naar Figuur 2.

Werkwijze

Er zijn grondboringen uitgevoerd met een 8 cm edelmanboor; hiermee is de kwaliteit van de bodem bepaald. De opgeboorde grond werd met behulp van een 4 mm zeef doorzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren, zoals aardewerk, bewerkt vuursteen, metaal of houtskool en cultuurlagen.

Resultaten

Het veldwerk vond plaats op 3 juni 2004. De resultaten per boring zijn weergegeven in de Appendix.

De bodem is op alle locaties sterk verstoord met kleibrokken en recent puin tot een diepte van tenminste 60 cm onder het maaiveld. Plaatselijk is de bodem tot een diepte van meer dan 100 cm beneden het maaiveld verstoord. In een groot aantal van de boringen is een dikke bouwvoor aanwezig (nummers 1 tot en met 3, 8 tot en met 11 en 14) met een dikte van tenminste 60 cm. Dit is het restant van het esdek, dat in de Middeleeuwen is ontstaan als gevolg van bemesting van het land met van elders aangevoerde vruchtbare grond. Het esdek is in alle boringen verstoord met recent materiaal.

In de boringen met de nummers 12 en 13 is een (restant van) een (grotendeels verstoorde) B-horizont (inspoelingslaag) aanwezig.

In de boringen met de nummers 2 en 4 tot en met 6 is onder de verstoorde lagen potklei aangetroffen. Deze potklei wordt aangeduid als de Formatie van Peelo en is afgezet tijdens een koude periode in het Midden-Pleistocen (Elsterien). De dikte van het pakket varieert sterk. Roden ligt in een zone waar het potkleipakket meer dan tien meter dik is en zich plaatselijk

ondieper dan 40 cm onder het maaiveld bevindt¹. Boringen 7 en 15 zijn gestaakt op 60 cm beneden het maaiveld vanwege weerstand in de bodem. Dit duidt mogelijk op de aanwezigheid van kabels of leidingen.

Er zijn in de boringen geen archeologische indicatoren aangetroffen.

Conclusies en advies

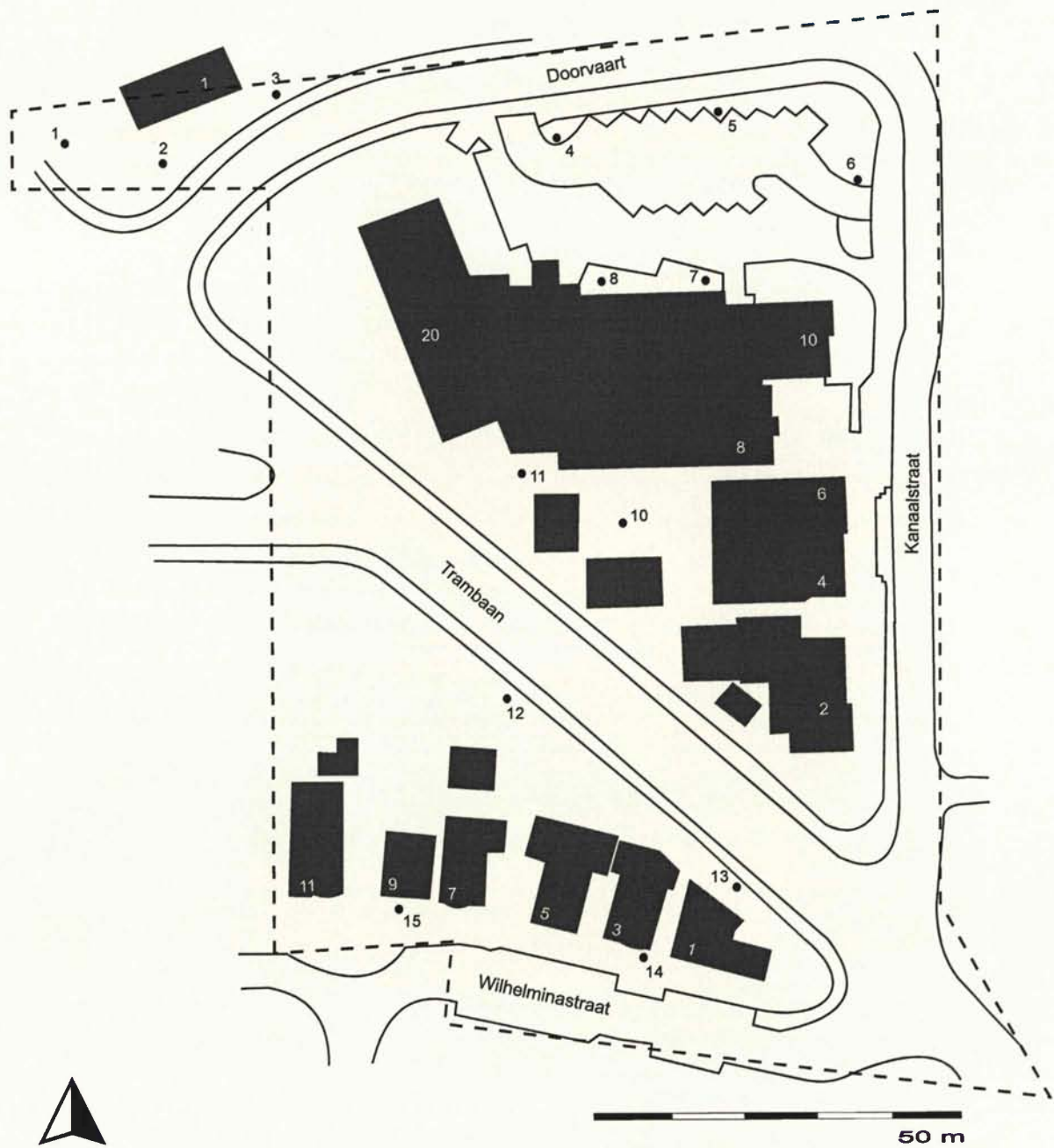
De bodem in het plangebied aan de Kanaalstraat en Wilhelminastraat in Roden is op alle boorlocaties tot tenminste 60 cm onder het maaiveld sterk verstoord. De vermelding als terrein van hoge archeologische waarde in het CMA van de ROB is het gevolg van het feit dat Roden een oud esdorp is. Uit de plaatselijk grote dikte van de bouwvoor blijkt dat de es nog wel aanwezig is, maar op bij alle boringen verstoord is met recent materiaal. Er zijn geen archeologische indicatoren waargenomen in de boringen en er zijn uit het gebied zelf geen archeologische vondsten bekend.

Plaatselijk komt in het plangebied potklei voor op geringe diepte onder het maaiveld. Deze potklei is afkomstig uit de het Elsterien en staat bekend als de Formatie van Peelo.

Omdat in het hele gebied een sterk verstoord bodemprofiel is waargenomen en er geen vondsten zijn gedaan, concluderen we dat de kans op onverstoorde archeologische sporen in dit gebied klein is. Archeologisch vervolgonderzoek wordt voor het plangebied Roden, Kanaalstraat niet noodzakelijk geacht. Beperkende en/of beschermende maatregelen zijn op basis van de huidige staat van kennis voor het plangebied niet wetenschappelijk verdedigbaar.

---

1 Kujjer, P.C., 1991. Bodemkaart van Nederland 1:50000. Toelichting bij kaartblad 12 West Assen. STIBOKA, Wageningen.

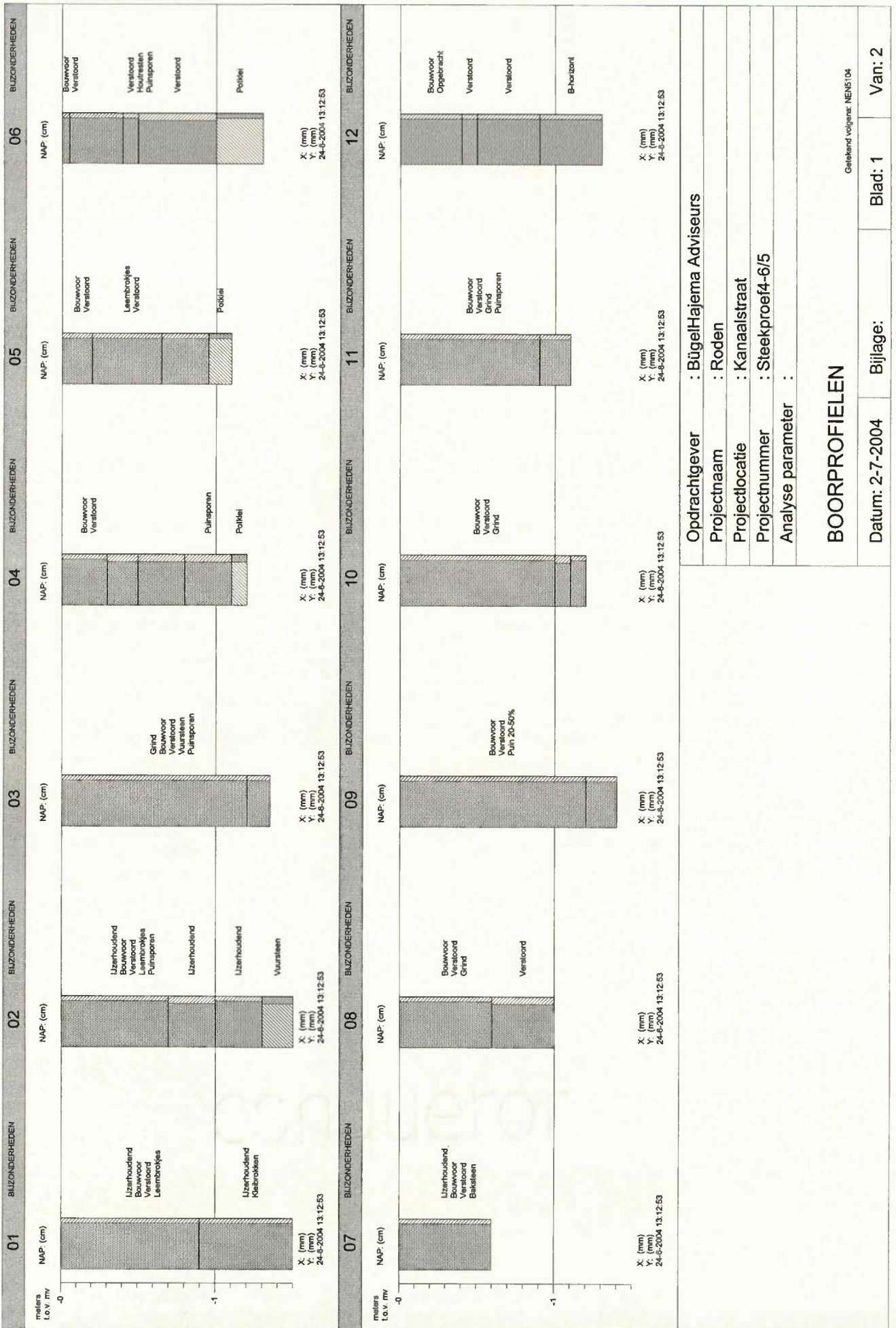

Figuur 2: Roden, Kanaalstraat. Situatietekening met de boorlocaties. De genummerde zwarte punten geven de uitgevoerde boringen weer. De begrenzing van het plangebied is met een onderbroken lijn aangeduid.

Appendix

Roden, Kanaalstraat: boorprofielen en bodembeschrijving volgens NEN5104.

Oprichtgever : BùgelHajama Adviseurs
 Projectnaam : Roden
 Projectlocatie : Kanaalstraat
 Projectnummer : Steekproef4-6/5
 Analyse parameter :

BOORPROFIELEN

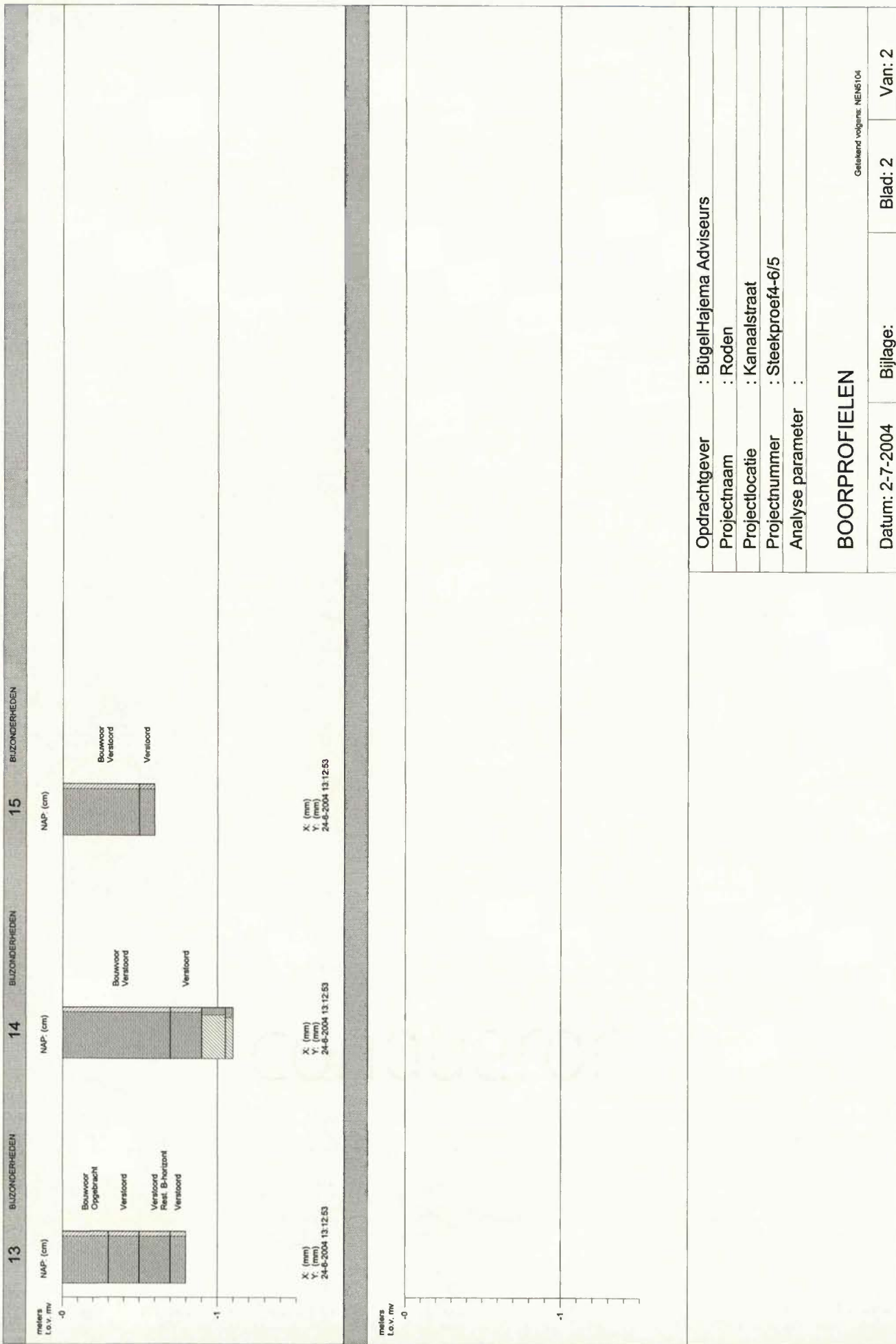
Geleidend volgnummer: NENS104

Datum: 2-7-2004

Bijlage:

Blad: 1

Van: 2

TABEL OVERZICHT VELDWAARNEMINGEN

Opdrachtgever : BügelHajema Adviseurs
 Projectnaam : Roden
 Projectnummer : Steekproef4-6/5
 Projectlocatie : Kanaalstraat

Meetpunt	Traject (cm-mv)	Grondsoort	Kleur	Bijzonderheden(mate) Geur(sterkte)
01 Boring	0 - 90	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/1 zwart	Bouwvoor Verstoord Leembrokjes IJzerhoudend
	90 - 150	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y6/2 lgrijs	IJzerhoudend Kleibrokken
02 Boring	0 - 70	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/1 zwart	Puinsporen IJzerhoudend Bouwvoor Verstoord Leembrokjes
	70 - 100	ZAND matig fijn, matig siltig	2.5Y2/1 zwart	IJzerhoudend
	100 - 130	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y6/2 lgrijs	IJzerhoudend
03 Boring	130 - 150	KLEI, matig zandig	2.5Y3/1 zwart	Vuursteen
	0 - 120	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/1 zwart	Puinsporen Vuursteen Bouwvoor Grind Verstoord
	120 - 135	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR3/2 zwart	
04 Boring	0 - 30	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/1 zwart	Verstoord Bouwvoor
	30 - 50	ZAND matig fijn, matig siltig	5Y5/2 groen	
	50 - 80	ZAND matig fijn, matig siltig	2.5GY6/1 grijs	
	80 - 110	ZAND matig fijn, matig siltig	2.5Y3/1 zwart	Puinsporen
05 Boring	110 - 120	KLEI, matig zandig	2.5Y3/1 zwart	Potklei
	0 - 20	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/1 zwart	Bouwvoor Verstoord
	20 - 65	ZAND matig fijn , zwak siltig,	5Y5/2 groen	Verstoord Leembrokjes
06 Boring	65 - 95	ZAND matig grof, zwak siltig	2.5Y6/1 grijs	
	95 - 110	KLEI, zwak zandig	2.5Y3/1 zwart	Potklei
	0 - 5	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/1 zwart	Verstoord Bouwvoor
07 Boring	5 - 40	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y7/2 geel	
	40 - 50	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/2 zwart	Houtresten Puinsporen Verstoord
	50 - 100	ZAND matig fijn, matig siltig	2.5Y3/1 zwart	Verstoord
	100 - 130	KLEI, zwak zandig	7.5Y4/1 grijs	Potklei
08 Boring	0 - 60	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/1 zwart	Baksteen Verstoord Bouwvoor IJzerhoudend
	60 - 100	ZAND matig fijn, matig siltig	10YR2/1 zwart	Grind Verstoord Bouwvoor Verstoord
09 Boring	0 - 120	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/1 zwart	Puin 20-50% Bouwvoor Verstoord
	120 - 140	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR4/2 bruin	
10 Boring	0 - 100	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/1 zwart	Bouwvoor Verstoord Grind
	100 - 110	ZAND zeer fijn, matig siltig	2.5Y6/2 lgrijs	
	110 - 120	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR4/4 bruin	

TABEL OVERZICHT VELDWAARNEMINGEN

Opdrachtgever : BùgelHajema Adviseurs
 Projectnaam : Roden
 Projectnummer : Steekproef4-6/5
 Projectlocatie : Kanaalstraat

Meetpunt	Traject (cm-mv)	Grondsoort	Kleur	Bijzonderheden(mate) Geur(sterkte)
11 Boring	0 - 90	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/1 zwart	Puinsporen Grind Verstoord Bouwvoor
	90 - 110	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR5/3 lbruin	
12 Boring	0 - 40	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR7/2 loranje	Opgebracht Bouwvoor
	40 - 50	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR5/4 lbruin	Verstoord
	50 - 90	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/2 zwart	Verstoord
	90 - 130	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/4 dbruin	B-horizont
13 Boring	0 - 30	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR7/2 loranje	Opgebracht Bouwvoor
	30 - 50	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR5/4 lbruin	Verstoord
	50 - 70	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/4 dbruin	Rest. B-horizont Verstoord
	70 - 80	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/1 zwart	Verstoord
14 Boring	0 - 70	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/1 zwart	Bouwvoor Verstoord
	70 - 90	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/3 dbruin	Verstoord
	90 - 105	KLEI, matig zandig	2.5Y3/1 zwart	
	105 - 110	KLEI, sterk zandig	2.5GY6/1 grijs	
15 Boring	0 - 50	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/1 zwart	Verstoord Bouwvoor
	50 - 60	ZAND matig fijn , zwak siltig,	2.5Y6/3 geel	Verstoord

archeologisch onderzoek- en adviesbureau

de steekproef

